

Klima og miljødepartementet

Deres ref.

Vår ref.
27437/2020/K20/ADNROK

Dato
09.12.2020

INNSPILL TIL STORTINGSMELDING OM MARINT VERN

Prosess med marint vern strekker seg tilbake til 1980 med St.meld. Nr. 68 - som varslet om vern av marine miljø. Kartlegging av marine verneområder ble gjennomført i 1995. Tilrådning/forslag til marine verneområder kom i 2004.

Ørland kommune ble involvert etter varsel om oppstart med marint vern i Kråkvåg og Bjugn fjorden først i 2017. Fylkesmannen i Trøndelag la fram sitt forslag til tilrådning for marint vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden i april 2020 og Miljødirektoratet jobber nå med verneforslaget. Prosessen med marint vern skjer nå samtidig som at det skal utarbeides en ny stortingsmelding om marint vern. Ørland kommune mener at den pågående marine verneprosesser må settes på vent til denne stortingsmeldingen er ferdigstilt og vedtatt.

Verneprosess - lovvanvendelse

Ørland kommune har helt siden første høringsinnspill i 2017 fremhevet behovet for å vurdere bruk av plan- og bygningsloven for å beskytte naturverdiene. Plan- og bygningsloven styrer arealutviklingen i en kommune og Ørland kommune har gjennom dette lovverket tatt vare på våre naturverdier, og vil vi fortsette med det.

Plan- og bygningsloven må ta hensyn til alle samfunnsinteresser i en kommune. For Ørland gjelder dette f.eks. samordning mellom viktige naturverdier, kulturminner, landbruksinteresser, næringsinteresser og luftforsvaret med tilhørende støysoner og skytefelt.

Det er viktig å gjennomføre planprosesser med bruk av plan- og bygningsloven parallelt med verneprosesser etter naturmangfoldloven. Dette for å få en totaloversikt over konsekvensene av vern. I pågående verneprosess opplever vi at plan- og bygningsloven ikke vurderes og at beslutning om vern er tatt lenge før kommunen involveres etter varsel om oppstart.

Kommunen opplever at staten verner store areal, så kan staten gjennom muligheter for innsigelser også pålegge kommuner i etterkant å utvide vernet med hensynsoner og bestemmelsesområder. Kommunen har ingen tilsvarende innsigelsesmulighet overfor vern i henhold til naturmangfoldloven.

Samordning mellom bruk av plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven har lenge vært tema i forskjellige utredninger. Et eksempel er Stortingsproposisjon 52 2008-2009 (Ot.prp 52 2008-2009 «Om lov om forvaltning av naturens mangfold -naturmangfoldloven»), kap.11.8.9.4:

*Departementet har i lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen), jf. Ot.prp. nr. 32 (2007–2008) gått inn for at arbeidet med verneplaner etter naturmangfoldloven i sterkere grad enn i dag bør samordnes med planleggingen etter plan- og bygningsloven. Samlet skal naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven gi et bedre grunnlag for å vurdere hvordan bruk og vern av et naturområde kan sikres på en bærekraftig måte. **«Det gir mulighet for å ivareta internasjonale og nasjonale verneinteresser og lokal utvikling på en forsvarlig og konstruktiv måte.»***

Andre eksempler finnes i kapittel «3.5 Hensynssone etter plan- og bygningsloven» i veileder M-481: Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven.

Alle initiativ til vern må koordineres ved oppstart, og sees i sammenheng med eksisterende vern. De foreslåtte marine verneområdene i Ørland omfatter flere Ramsar-områder. Parallelt med prosess med marint vern er det fremmet behov for å revidere disse, men dette er ikke satt i sammenheng med forslag til marint vern. Flere pågående initiativ til vern eller revisjon av eksisterende vern innen samme område, må koordineres bedre enn i dag.

Usikkerhet med mange forskjellige prosesser som ikke sees i sammenheng medfører stor usikkerhet. Næringslivet har påpekt at denne usikkerhet knyttet til konsekvenser av vernet skaper en stor utfordring i forhold til etablering og investering i kommunen.

Kommunereformen

Fra 01.01.2020 ble antall norske kommuner redusert fra 428 til 356 ved frivillig og ufrivillige kommunesammenslåinger.

Målene med kommunereformen er:

- Gode og likeverdige tjenester
- Helhetlig og bærekraftig samfunns- og næringsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Kommunen vedtok i september 2020 ny planstrategi der FN's bærekraftsmål er sentrale. Kommunen vil i løpet av de kommende 3 årene revidere både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.

Kommunene opplever det som meget utfordrende at det samtidig med kommuneplanprosesser pågår parallelle marine verneprosesser av store og viktige sjøområder som ikke er koordinert med kommunen. Dette vanskeliggjør kommunenes mulighet for å foreta en samordnet planlegging som for å oppnå målene med kommunereformen.

Lokaldemokrati – miljø - bærekraft

I en stortingsmelding om marint vern bør en se på muligheten for en helhetlig vurdering av behov for internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt vern.

Den teknologiske utviklingen siden aktuelle marine verneområder ble utredet for over 20 år siden har vært stor. For eksempel er nye typer områder med større vanngjennomstrømming som tidligere ble ansett som en ulempe er i dag å anse som en miljømessig fordel for etablering av oppdrettsanlegg. Et anslag «Sjømat Norge» har foretatt viser et potensial i dette området tilsvarende ca. 4% av all fiskeoppdrett i Norge, og det kan ikke være vanskelig å forstå lokale konsekvenser at dette ikke skal kunne realiseres.

Kommuner opplever nå at næringsinteresser ikke er godt nok ivaretatt og at verneforslagene medfører kraftige begrensninger for både samfunns- og næringsutvikling.

Konklusjon

En ny stortingsmelding bør ta hensyn til kommunenes utfordringer knyttet til flere gjennomførte og pågående marine verneprosesser:

- Pågående verneprosesser må utsettes i påvente av den nye stortingsmeldingen.
- I verneprosessene må det i mye større grad enn i dag, tas hensyn til lokale interesser og lokale planprosesser.
- Mange kommuner er i gang med nye og omfattende planer etter kommunereformen, og dette må det tas hensyn til i det videre arbeidet med marint vern.
- Større kommuner = styrket lokaldemokrati og helhetlig og bærekraftig samfunns- og næringsutvikling. Dette gjelder også ivaretagelse og vern av natur og miljø.
- En ny stortingsmelding må legge føringer for hvordan Norge samlet skal bruke naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven til å gi et bedre grunnlag for å vurdere hvordan bruk og vern av et naturområde kan sikres på en bærekraftig måte. Det gir mulighet for å ivareta internasjonale og nasjonale verneinteresser og lokal utvikling på en forsvarlig og konstruktiv måte.

Med hilsen

Ørland kommune